

Met enquêtes en experimenten hetzelfde vertrouwen?

Auteur(s):

Bovenberg, A.L.

*Beide auteurs zijn verbonden aan het Center van de Universiteit van Tilburg. Bovenberg is daarnaast verbonden aan het Ocfef.***Verschenen in:**

ESB, 88e jaargang, nr. 4398, pagina D7, 27 maart 2003

Rubriek:

Dossier: Sociaal Kapitaal

Trefwoord(en):

Empirisch onderzoek naar sociaal kapitaal maakt meestal gebruik van enquêtes. Dit is begrijpelijk, want enquêtes zijn relatief goedkoop. Sommige onderzoekers zijn echter sceptisch over de betrouwbaarheid van enquêtes. Respondenten kunnen immers sociaal wenselijke antwoorden geven op geladen vragen als: "Vindt u dat mensen over het algemeen te vertrouwen zijn?", of erger nog: "Bent u zelf meestal te vertrouwen?" Dit is met name problematisch als de mate waarin vertrouwen en betrouwbaarheid worden overdreven systematisch varieert met socio-economische factoren zoals nationaliteit, religie, opleiding, inkomen, leeftijd en geslacht. Juist de invloed van deze factoren op vertrouwen is immers van belang. Om de antwoorden van respondenten op vragen over vertrouwen (zeg-gedrag) op waarde te schatten, kan men die antwoorden vergelijken met keuzes van dezelfde respondenten in een experiment (doe-gedrag). Dit is precies wat Charles Bellemare en Sabine Kröger doen in een recente studie¹. Vijfhonderd leden van het telepanel van CenterData, een representatieve selectie van de Nederlandse populatie, krijgen de gangbare vertrouwensvraag voorgelegd: "Vindt u dat mensen over het algemeen te vertrouwen zijn?" Daarnaast nemen ze deel aan het zogenaamde vertrouwensspel. Twee personen worden op willekeurige en anonieme wijze aan elkaar gekoppeld. Deelnemer a beslist of hij of zij vijf euro aan deelnemer b toevertrouwt. Als deelnemer a dit doet, wordt het bedrag verdriedubbeld en krijgt deelnemer b dus vijftien euro in handen. Deelnemer b beslist vervolgens welk gedeelte van deze vijftien euro hij of zij terugbetaalt aan deelnemer a. Deelnemer a zal de vijf euro alleen aan deelnemer b geven, als er voldoende vertrouwen bestaat dat deelnemer b minstens vijf euro zal retourneren. De antwoorden op de vertrouwensvraag blijken sterk gecorreleerd te zijn met de keuzes in het vertrouwensspel. Mensen die zeggen anderen te vertrouwen, zijn ook eerder geneigd om de vijf euro aan een ander toe te vertrouwen. Dit is hoopgevend, maar de invloed van enkele socio-economische variabelen in de enquête verschilt van die in het experiment. Zo vertrouwen hoger opgeleiden anderen in het experiment meer dan laagopgeleiden. Er is echter geen invloed van opleiding op de antwoorden in de enquêtevraag. Voor religie geldt het omgekeerde. Religieuze respondenten zeggen hun medemens minder te vertrouwen dan niet-religieuzen, maar dit blijkt hun handelen niet te beïnvloeden. Zie [Empire van sociaal kapitaal](#)

Dossier Sociaal kapitaalF.A. van der Duyn Schouten en J.W. Oosterwijk: [Sociaal kapitaal van wetenschap naar beleid](#)G.M.M. Gelauff: [Sociaal kapitaal in de economie](#)A.B.T.M. van Schaik: [Empire van sociaal kapitaal](#)A.L. Bovenberg en J. Potters: [Met enquêtes en experimenten hetzelfde vertrouwen?](#)P. Dekker: [Tussen sociale cohesie en politieke democratie](#)G.B.M. Engbersen: [De armoede van sociaal kapitaal](#)L. Borghans en B. ter Weel: [Vriendelijk, maar toch duidelijk](#)R.H.J. Mosch: [Sociaal handelskapitaal](#)S. Beugelsdijk: [Neerlands sociale kapitaalbalans](#)P.H.M. Ruys: [De coöperatie als beheerder van sociaal kapitaal](#)S. Beugelsdijk en N.G. Noorderhaven: [Sociaal kapitaal en ondernemingszin](#)J. Veenman: [Allochtonen en hun sociaal kapitaal](#)J. de Koning en R. Kunnen: [Sociaal kapitaal en vergrijzing](#)

S.E.P. Raes: [Een overheidsrol bij sociaal kapitaal](#)

D. Wolfson: reactie: [Sociaal kapitaal en openbaar bestuur](#)

S.G. van der Lecq: [De Dagobert Duck van het sociaal kapitaal](#)

1 C. Bellemare en S. Kröger, On representative trust, CentER working paper, Tilburg, 2003.

Copyright © 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)